

Folkhälsomyndigheten

Remissyttrande

Mottagare

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia
ewa.bergwall@regeringskansliet.se

Handläggare

Enheten för miljöhälsa
Daniel Sundvall

Datum

2024-05-29

Vårt ärendenummer

01447-2024

Ert ärendenummer

KN2024/00755

Rätt frågor på regeringens bord– en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, SOU 2024:11

Folkhälsomyndigheten

- instämmer i förslagen
 - att kommuner inte ska kunna besluta att regeringen ges tillfälle att ta över en prövning (8.2.3) och
 - att regeringen inte själv ska kunna initiera ett överlämnande. (8.2.4)
- motsätter sig förslagen
 - i den del som avser statliga förvaltningsmyndigheter (8.2.3) och
 - att införa möjlighet till undantag enligt artikel 1.3 och 2.4 i MKB-direktivet (10.3.1 och 10.3.2).

Folkhälsomyndigheten avstår från att ta ställning gällande övriga förslag eftersom dessa ligger utanför myndighetens ansvarsområden

Folkhälsomyndighetens kommentarer

Folkhälsomyndigheten utgår i sitt remissvar från det av Riksdagen 2018 beslutade målet för folkhälsopolitiken om att *skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*. Folkhälsopolitikens målområde berör viktiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och varit centrala i bedömningen av denna remiss.

Folkhälsomyndighetens kommentarer

8.2.3 Myndigheter och kommuner ska inte kunna besluta att regeringen ska ges tillfälle att ta över en prövning

Folkhälsomyndigheten instämmer i förslaget att kommuner inte ska kunna besluta att regeringen ska ges tillfälle att ta över en prövning av mål som handläggs hos mark- och miljödomstolen, men anser att vissa statliga myndigheter ska kunna göra det, och motsätter sig därför förslaget i den del som avser myndigheter.

Myndigheten delar visserligen utredningens bedömning att det finns en inneboende konstitutionell problematik i att överlåta möjlighet till statliga förvaltningsmyndigheter att avgöra om en domstol är behörig eller inte.

Folkhälsomyndigheten anser dock att behovet av att vissa sakfrågor och samhällsintressen, som exempelvis försörjningsberedskap och frågor inom det civila försvaret bedöms i ljuset av rätt expertis från vissa statliga myndigheter och lyfts till regeringen när det finns ett behov av politisk avvägning, väger tyngre. Folkhälsomyndigheten vill särskilt peka på vikten av att det kan bli aktuellt när det finns ett tidskritiskt behov av att upprätta verksamheter som kan innebära risker för människors hälsa eller när det uppstår behov av att säkra olika försörjningskedjor då Sverige inte kan förlita sig på import av olika typer av materiel som exempelvis läkemedel och förbrukningsartiklar till laboratorier.

Vidare bedömer Folkhälsomyndigheten att det bör finnas förutsättningar att utreda närmare hur en sådan konstitutionell problematik kan lindras. Exempelvis kan en begäran om överlämnande till regeringen kringgärdas med en tydlig, detaljerad och förutsägbar reglering, och med en tydlig avgränsning i vilka sakfrågor som respektive myndighet kan begära överlämnande av ett mål.

Folkhälsomyndigheten anser att myndigheters möjlighet att uppmärksamma mark- och miljödomstolen på de mål i domstolen som skulle kunna vara aktuella för ett överlämnande till regeringen inte är tillräcklig utan bedömer att en sådan ordning snarare försämrar förutsättningarna för likvärdiga bedömningar.

10.3.1 och 10.3.2 Förslag om att införa möjlighet till undantag enligt artikel 1.3 och 2.4 i MKB-direktivet

Folkhälsomyndigheten motsätter sig förslaget om att införa möjlighet till undantag från specifika miljöbedömningar enligt artikel 1.3 och 2.4 i MKB-direktivet. Den huvudsakliga motiveringen till ställningstagandet är att Folkhälsomyndigheten dels bedömer att det i betänkandet inte framkommer tillräckliga skäl för att det ska vara motiverat att undanta kravet på specifik miljöbedömning, och dels att de skäl som framhålls inte är tillräckligt starka i relation till behovet av krav på specifik miljöbedömning som innebär att identifiera, beskriva och bedöma effekter på människors hälsa och miljön.

Folkhälsomyndigheten noterar att utredningens förslag innebär att en viss miljöbedömning alltid ska göras när undantag från specifika miljöbedömningar

görs. Folkhälsomyndigheten bedömer dock att en sådan miljöbedömning inte når upp till den djup och bredd vad gäller utredning av risker för miljön och människors hälsa som en specifik miljöbedömning gör. Vidare noterar Folkhälsomyndigheten att undantagsregleringen i MKB-direktivet inte kräver att en viss miljöbedömning ändå görs när bestämmelser om undantag implementeras i nationell lagstiftning. Myndigheten ser visserligen positivt på att utredningen har balanserat resultatet av sitt uppdrag på ett sådant sätt men hade önskat en tydligare jämförelse och konsekvensanalys utifrån risker för miljön och människors hälsa, mellan alternativet att behålla gällande krav på miljöbedömningar och det aktuella förslaget om undantagsbestämmelser.

Vidare noterar Folkhälsomyndigheten att förslagen om undantag från kravet på specifik miljöbedömning inte innebär att miljöbalkens krav på försiktighetsåtgärder gällande miljön och människors hälsa förändras. Däremot ger gällande regler om miljöbedömning förutsättningar till en fördjupad utredningsprocess i syfte att upptäcka risker för miljön och människors hälsa. Att införa ett undantag och därmed kringgå ett sådant förfarande, innebär enligt Folkhälsomyndigheten att såväl bredden av inblandade instanser som kan belysa olika miljö- och hälsorisker som djupet i form av exempelvis tidsutrymme för utredning delvis uteblir.

Folkhälsomyndigheten instämmer i bedömningen att det finns behov av att effektivisera handläggningen vid etablering av verksamheter kopplade till såväl försvaret som beredskapen vid civila olyckor och kriser, inte minst utifrån det försämrade säkerhetspolitiska läget, men anser att förslaget innebär en alltför generell undantagsreglering.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Karin Tegmark Wisell. I den slutliga handläggningen har den tillförordnade avdelningschefen Agneta Falk Filipsson, chefsjuristen Bitte Bråstad och enhetschefen Karin Ljung Björklund deltagit. Utredaren Daniel Sundvall har varit föredragande.

Enligt Folkhälsomyndighetens beslut

Daniel Sundvall